

KVALITET ZATVORSKOG ŽIVOTA U REPUBLICI SRBIJI

KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Istraživački projekat PrisonLIFE realizuju Institut za kriminološka i sociološka istraživanja i Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju.

Fokus projekta je na kvalitetu zatvorskeg života osuđenih lica u Srbiji, sa dodatnim naglaskom na populaciji osuđenica.

Jedinstven u svakom zatvorskom sistemu, kvalitet zatvorskeg života čini razliku između zatvorskeg sistema kao isključivog sredstva kažnjavanja i kao resursa za resocijalizaciju.

Glavni cilj projekta je identifikacija različitih dimenzija kvaliteta zatvorskeg života: kriminoloških, penoloških, psiholoških, socioloških, pravnih i bezbednosnih.

Projekat PrisonLIFE postavlja temelje pouzdane procene kvaliteta zatvorskeg života u različitim zatvorskim ustanovama u Srbiji.

Pored toga, ovaj projekat omogućava istraživanje mehanizama koji čine zatvorski sistem složenim, pružajući jedinstven uvid u kvalitet zatvorskeg života.

MILENA MILIĆEVIĆ
LJEPOSAVA ILIJIĆ
OLIVERA PAVIĆEVIĆ
ANA BATRIĆEVIĆ
SANJA ČOPIĆ
IVANA STEVANOVIĆ
NIKOLA VUJIĆIĆ
JANKO MEDEDOVIĆ
NIKOLA DRNDAREVIĆ
ALEKSANDAR STEVANOVIĆ
IVANA STEPANOVIĆ

Istraživanje je sprovedeno uz podršku Fonda za nauku, broj projekta: 7750249, naziv: "Assessment and possibilities for improving the quality of prison life of prisoners in the Republic of Serbia: Criminological-penological, psychological, sociological, legal and security aspects" (PrisonLIFE).

Ovaj informativni letak je sačinjen uz finansijsku podršku Fonda za nauku Republike Srbije. Za sadržinu ove publikacije je odgovoran Institut za kriminološka i sociološka istraživanja i ta sadržina na izražava stavove Fonda za nauku Republike Srbije.

Priprema sadržaja: Milena Milićević, rukovoditeljka PrisonLIFE projekta

Dizajn: Milena Milićević i Ana Batrićević

Fotografija: Ana Batrićević

Izdavač: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 2023.

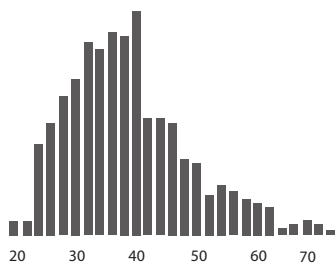
www.prisonlife.rs
 @PrisonLIFEserb
 @PrisonLIFE
 @Prison LIFE project
 @prisonlifeproject
 @PrisonLIFE

OSNOVNE SOCIODEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE ISPITANIKA

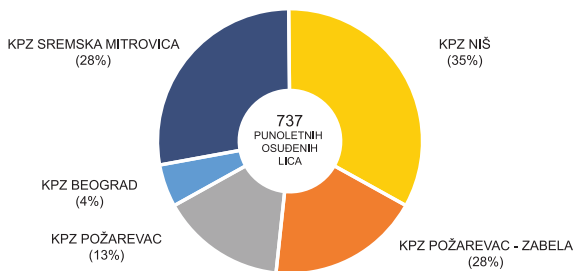
Ukupno 737 osuđenih lica iz 5 kazneno-popravnih zavoda (KPZ)

91 ispitanica iz KPZ za žene u Požarevcu

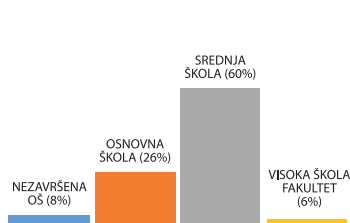
Prosečna starost 40 godina (od 20 do 75 godina)

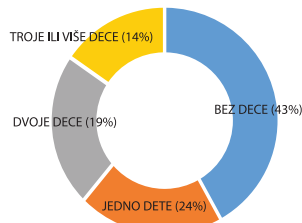
STAROST

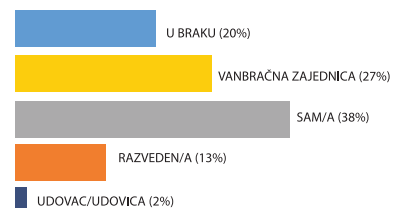
76% u zatvorenom odeljenju
23% u poluotvorenom
1% u otvorenom odeljenju

OBRAZOVANJE

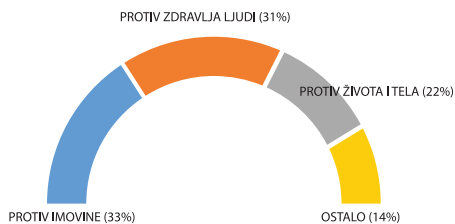

POTOMSTVO

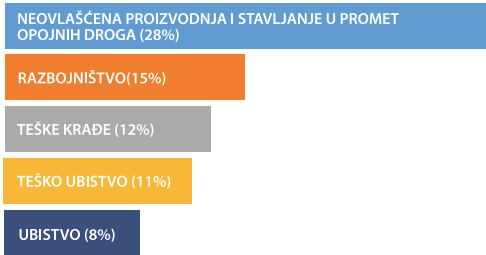

BRAČNI STATUS

KRIMINOLOŠKO-PENOLOŠKE KARAKTERISTIKE ISPITANIKA

UČINJENO KRIVIČNO DELO

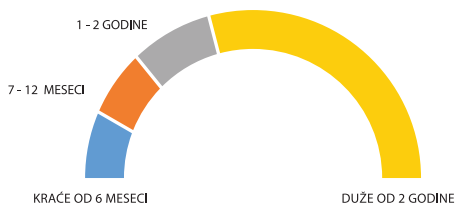

NAJČEŠĆE UČINJENA KRIVIČNA DELA

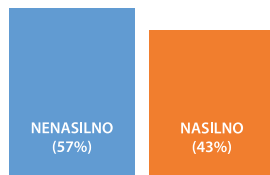
DA LI SU RANIJE OSUĐIVANI?
(DA, 68%)

DA LI SU RANIJE IZDRŽAVALI KAZNU ZATVORA?
(DA, 53%)

RECIDIVIZAM

VREME PROVEDENO U ZATVORU PREMA POSLEDNJOJ IZREČENOJ KAZNI

TIP UČINJENOG KRIVIČNOG DELA

PROSEČNA DUŽINA IZREČENE KAZNE ZATVORA 7 GODINA I 8 MESECI

KAKO IZGLEDA ŽIVOT U ZATVORU?

DA LI ISPITANICI IMAJU NEKOGA KO IH POSEĆUJE? ————— DA 87%

DA LI JE ZATVOR BLIZU NJIHOVOG DOMA? ——— DA 41%

DA LI SU U REDOVNOM KONTAKTU SA PORODICOM? ————— DA 96%

ODRŽAVAJU LI REDOVAN KONTAKT SA DECOM? ————— DA 96%

DA LI SU ISPITANICI RADNO ANGAŽOVANI? ————— DA 52%

UPITNIK: MQPL

Measuring the Quality of Prison Life
Merenje kvaliteta zatvorskog života

GLAVNE DIMENZIJE:

1. Harmonija (funkcionisanje zatvorskog sistema)
2. Profesionalizam
3. Bezbednost
4. Uslovi života u zatvoru i kontakt sa porodicom
5. Dobrobit, blagostanje i razvoj

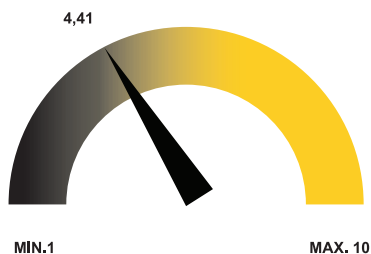
UKUPAN KVALITET ZATVORSKOG ŽIVOTA

45% ispitanika dalo je najniže ocene: 1 (16%), 2 (12%) i 3 (16%).
32% ispitanika dalo je najviše ocene (ocene veće od 5).
Prosečna ocena ukupnog kvaliteta zatvorskog života je **4,41**.

NAJVIŠE I NAJNIŽE OCENJENE DIMENZIJE (na skali od 1 do 10)

Uslovi života u zatvoru i kontakt sa porodicom su najviše ocenjeni (prosečna ocena 3,44). Najniža ocena je u dimenziji profesionalizma (2,91), što je ujedno i jedina oblast ispod granične vrednosti.

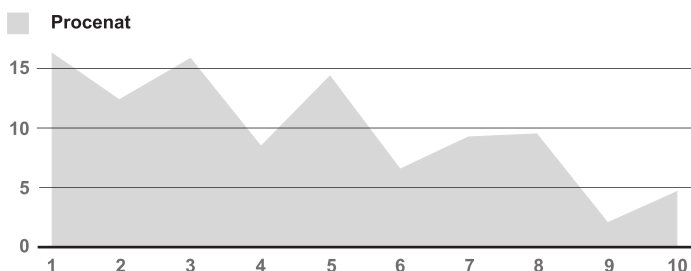
PROSEČNA OCENA UKUPNOG KVALITETA ZATVORSKOG ŽIVOTA

PROSEČNE OCENE KVALITETA ZATVORSKOG ŽIVOTA PO DIMENZIJAMA

	HARMONIJA	PROFESIONALIZAM	BEZBEDNOST	USLOVI ŽIVOTA U ZATVORU I KONTAKT SA PORODICOM	DOBROBIT, BLAGOSTANJE I RAZVOJ
KPZ POŽAREVAC	3.00	2.76	3.02	3.15	2.85
KPZ SREMSKA MITROVICA	3.24	3.12	3.58	3.61	3.27
KPZ NIŠ	2.84	2.68	2.97	3.18	2.92
KPZ POŽAREVAC - ZABELA	3.38	3.16	3.52	3.70	3.26
KPZ BEOGRAD	3.14	2.95	3.50	3.68	3.03
UKUPNO	3.11	2.91	3.30	3.44	3.09

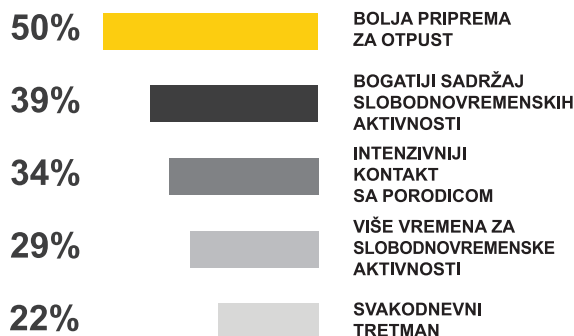
UKUPAN KVALITET ZATVORSKOG ŽIVOTA NA SKALI OD 1 DO 10

ŠTA NAJVIŠE SNIŽAVA KVALITET ŽIVOTA U ZATVORU?

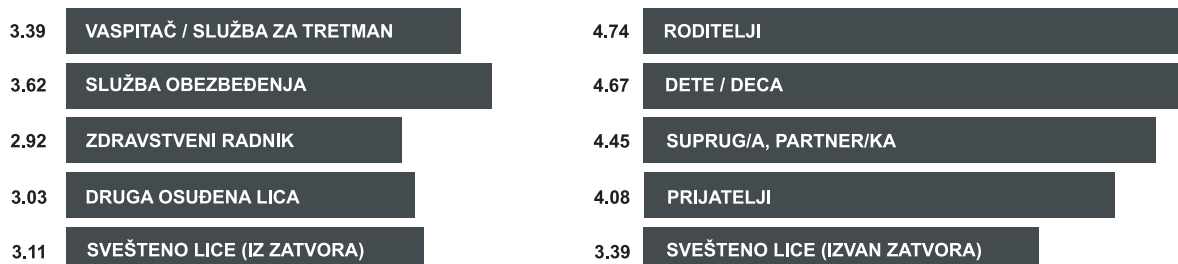
NAČINI DA SE POBOLJŠA KVALITET ŽIVOTA U ZATVORU

ŠTA BI MOGLO DA POBOLJŠA KVALITET ZATVORSKOG ŽIVOTA?

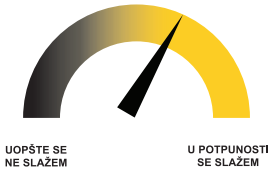
VAŽNOST / ZNAČAJ PODRŠKE (NA SKALI OD 1 DO 5)

ODABRANI POKAZATELJI KVALITETA ZATVORSKOG ŽIVOTA (NA SKALI OD 1 DO 5)

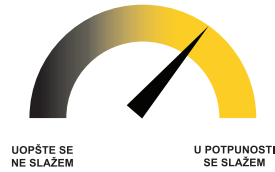
OVDE SE ZAPOSLENI PONAŠAJU PRAVEDNO PREMA OSUĐENICIMA KADA PRIMENJUJU ZATVORSKA PRAVILA

U PROSEKU 3.22

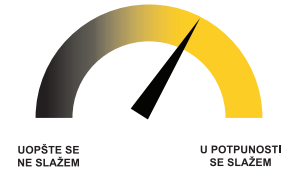
VREME PROVEDENO U OVOM ZATVORU VIDIM KAO ŠANSU DA SE PROMENIM

U PROSEKU 3.57

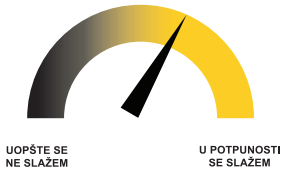
OVDE SE OSEĆAM SIGURNO I NE PLAŠIM SE DA ĆU BITI POVREĐEN, ZLOSTAVLJAN ILI DA ĆE MI PRETITI ILI ME UGROZITI DRUGI OSUĐENICI

U PROSEKU 3.41

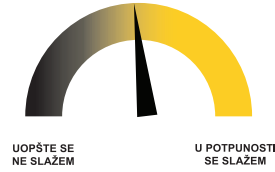
U OVOM ZATVORU ME PODSTIČU DA POŠTUJEM DRUGE LJUDE

U PROSEKU 3.23

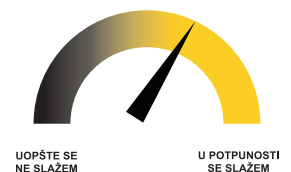
TOKOM PRVIH DANA BORAVKA U OVOM ZATVORU ZAPOSLENI SU SE LIČNO INTERESovali ZA MENE

U PROSEKU 2.88

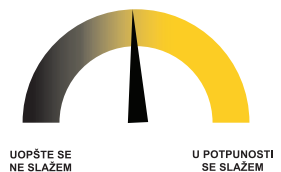
NASILJE I ZLOSTAVLJANJE OD STRANE DRUGIH OSUĐENIKA SE NE TOLERIŠU U OVOM ZATVORU

U PROSEKU 3.44

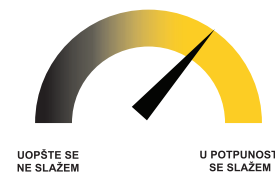
MOJA ZAKONSKA PRAVA KAO OSUĐENIKA SE POŠTUJU U OVOM ZATVORU

U PROSEKU 2.98

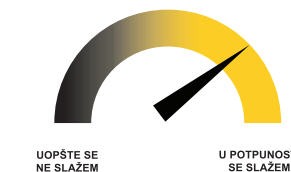
U OVOM ZATVORU MI JE OMOGUĆENO DA ODRŽAVAM KVALITETAN ODNOS SA ČLANOVIMA PORODICE

U PROSEKU 3.59

IMAM MOGUĆNOST DA ODRŽAVAM HIGIJENU I DA IZGLEdam PRISTOJNO

U PROSEKU 4.01

Priprema za život nakon zatvora: Ispitanici ističu potrebu za boljom pripremom za život van zatvora, kroz resocijalizaciju i obuku. Ovo je ključno za njihovu reintegraciju u društvo.

Raznovrsne aktivnosti i porodična povezanost: Ispitanici naglašavaju značaj slobodnog vremena i kontakta sa porodicom. Ovo ukazuje na potrebu za programima podrške i kvalitetnim slobodnovremenskim aktivnostima.

Podrška u transformaciji: Ključna tačka je podrška osuđenim licima u ličnoj transformaciji i pripremi za život izvan zatvora.

Deljenje dobre prakse: Ustanove sa pozitivnim iskustvima mogu biti primeri dobre prakse za ostale. Razmena iskustava i strategija je ključna.

Kontinuirano praćenje i evaluacija: Ovo je bitno za identifikaciju problema i unapređenje u zatvorskom sistemu Republike Srbije. Upotreba adaptiranog MQPL upitnika je od suštinskog značaja za ovaj proces.

ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Svaki zavod ima svoje specifičnosti, te ga treba posmatrati posebno i preduzeti specifične mere usmerene na poboljšanje kvaliteta zatvorskog života.

Uslovi života u zatvoru i kontakt sa porodicom ocenjeni su najvišim ocenama na nivou svih zavoda, potvrđujući pozitivna iskustva ispitanika.

Profesionalizam je jedina oblast ispod nivoa prihvatljive vrednosti na nivou celog uzorka, što je izazov, posebno u zavodima gde je ocenjen najnižom prosečnom ocenom.

U **KPZ za žene u Požarevcu**, rezultati pokazuju relativno pozitivno iskustvo ispitanica u vezi sa uslovima života, kontaktom sa porodicom, harmonijom i bezbednošću. Prosečne ocene su na graničnom nivou.

Dimenzija **dobrobiti, blagostanja i razvoja** zahteva posebnu pažnju radi prevencije povrata i viktimizacije žena.

OGRANIČENJA ISTRAŽIVANJA

Uzorak od 5 od 10 KPZ u Srbiji nije potpuno reprezentativan za celokupnu zatvorsku populaciju, pa je opreznost potrebna pri generalizaciji rezultata.

Korišćen je MQPL upitnik za osuđena lica, bez uključivanja perspektive zaposlenih, pa kombinovanje ovih vidova može pružiti bolje razumevanje društvene klime u zatvoru.

Najveći deo ispitanika bio je u zatvorenim i poluotvorenim odeljenjima, dok je samo 1% bio iz otvorenog odeljenja.

Ispitanici su bili punoletne osobe, pravnosnažno osuđene, koje dobrovoljno učestvuju u istraživanju, izdržavaju kaznu zatvora dužu od 30 dana i govore, čitaju i pišu srpski jezik.

Istraživanjem nisu obuhvaćeni oni koji nisu pravnosnažno osuđeni, nisu dobrovoljno pristali na učestvovanje, ne govore srpski jezik ili su u prijemnom odeljenju.

Istraživanje je trajalo od marta 2022. do januara 2023. godine. Rezultati se odnose na taj period, bez uzimanja u obzir mogućih promena u kvalitetu zatvorskog života tokom vremena ili drugih faktora.